

Strategie nouă pentru a opri abuzurile funcționarilor regimului de la Tiraspol

Asociația Promo-LEX a decis să schimbe paradigma pentru a determina autoritățile de la Chișinău să găsească căi pentru a interveni împotriva abuzurilor funcționarilor transnistreni în privința respectării drepturilor omului.

Pentru a opri ilegalitățile așa numiților procurori, judecătoriși politicieni din stânga Nistrului, avocații asociației optează pentru tragerea la răspundere individuală, în baza unei liste de persoane implicate în ilegalități elaborată în urma Hotărârilor CEDO.

Asociația Promo-LEX a întocmit, în martie 2020, [o listă cu persoanele responsabile](#) pentru fărădelegile comise în stânga Nistrului cu scopul de a determina autoritățile de la Chișinău să ia atitudine în cazul încălcărilor flagrante ale drepturilor omului. Este deja al treilea raport anual de

acest gen prezentat de către Asociația Promo LEX.

Lista este bazată pe hotărârile CEDO din 2019 privind diverse încălcări comise de regimul separatist de la Tiraspol prin funcționarii săi din instituțiile de forță și pretinsa magistratură ce funcționează pe celălalt mal al Nistrului.

Drepturile omului sunt o noțiune abstractă în stânga Nistrului, acolo unde autoritățile separatiste au dezvoltat, în aproape trei decenii, un pseudosistem judiciar abuziv, cred experții.

„Este un lucru notoriu că se încalcă drepturile omului în regiunea transnistreană. Sub paravanul negocierilor, sub pretextul că trecerea timpului va determina uitarea păcatelor, mulți dintre cei care își bat joc de oamenii de acolo se îmbogățesc, trăiesc bine-mersi, ies la pensie și își cumpără afaceri și imobile. Se stabilesc cu traiul în alte țări etc.”, spune Alexandru Postica, Directorul Programului Drepturile Omului a Asociației.

De ani de zile, organizațiile ce apără drepturile omului în Moldova trag semnale de alarmă asupra unor cazuri grave în care cetățeni ai R. Moldova își pierd sănătatea, averea și demnitatea ca urmare a unor abuzuri desprinse din alt secol.

Chișinăul se scuză că are mâinile legate și ridică din umeri atunci când vine vorba să tragă la răspundere în cazul abuzurilor săvârșite asupra cetățenilor R. Moldova de pe malul stâng.

De la tortură, rele tratamente și preluare abuzivă a unor proprietăți sau afaceri, sistemul polițienesc și judecătoresc de sub controlul regimului de la Tiraspol le-a făcut pe toate sub privirile Chișinăului care asistă la aceste abuzuri săvârșite pe ambele maluri.

Lista menționată conține 16 hotărâri ale CEDO din 2019, nu mai puțin de 11 violări ale prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului, [document](#) la care R. Moldova a aderat încă din septembrie 1997.

Pe hârtie, conform Constituției Republicii Moldova, tratatele internaționale la care statul este parte au prioritate față de legile interne în domeniul drepturilor omului. Cu toate acestea, realitatea în acest domeniu este alta.

„Scopul documentului respectiv este să facă o analiză a situației. Am încercat să fim cât mai echidistanți, să operăm cu documente a căror veridicitate nu poate fi contestată. Vorbim aici de niște hotărâri ale Curții Europene pentru Drepturile Omului (CEDO) și violarea anumitor drepturi pentru anumite perioade”, ne-a mai spus avocatul.

Numai în 2019, CEDO a dat dreptate de cauză la nu mai puțin de 61 de reclamanți. Toți sunt cetățeni ai R. Moldova supuși unor diverse forme de injustiție din partea aparatului de la Tiraspol.

Atât R. Moldova, cât și Rusia, în cea mai mare parte, au fost obligate să achite despăgubiri de 732.274 de euro. Federația Rusă a fost condamnată de Curtea de la Strasbourg pe motiv că sprijină regimul neconstituțional de la Tiraspol, dar nu a achitat niciodată pentru despăgubirile dictate de judecătorii CEDO.

Cazuri câștigate la CEDO

Cazurile câștigate la CEDO anul trecut de către cetățenii R. Moldova au ca numitor comun abuzurile sistemului de la Tiraspol și ale funcționarilor săi.

În dosarul Babchin împotriva Moldovei și Rusiei, judecătorii de la Strasbourg au decis că reclamantul a fost deținut permanent în condiții de detenție inumane și degradante în patru locuri de detenție din regiunea transnistreană preț de

cinci ani și o lună.

Milițieni din stânga Nistrului în timpul unui protest. Foto: CIJM

Nu mai puțin de nouă persoane din aparatul de la Tiraspol, inclusiv fostul lider separatist Evgheni Șevciuk, au fost găsite vinovate de aceste abuzuri de către CEDO.

La fel, în cazul Iovcev și alții, Federația Rusă a fost condamnată să plătească despăgubiri de 131.000 de euro ca urmare a intimidărilor și persecuțiilor la care au fost supuși profesorii, elevi și părinți din cinci școli cu grafie latină din regiune. Nu mai puțin de 19 persoane – procurori, anchetatori, judecători și liderii Evgheni Șevciuk și soția sa, Nina Ștanski ar fi fost implicați în aceste fărădelegi.

De asemenea, în cazul Grama și Dîrul, CEDO a stabilit că a fost violat de către mai mulți funcționari din stânga Nistrului dreptul la protecția proprietății stabilit de Convenție la articolul 1. Judecătorii au calificat drept ilegală confiscarea autoturismelor personale ale reclamantilor pentru că nu a fost prevăzută de legislația națională a R. Moldova.

Executanții sistemul abuziv transnistrean

Lista Promo-LEX face publice numele unor judecători, milițieni, procurori, funcționari vamali.

Printre aceștia se regăsesc Nikolaeva I.I. – judecător în cadrul Judecătoriei Tiraspol; judecătorii în cadrul Judecătoriei Supreme de la Tiraspol – Ustinov V.A., Marciuc L.M., Savițkoi A.V.; Krîzhanovskii Alexei – anchetator la miliția din Tiraspol și Tverdohleb Boris – procurorul orașului Tiraspol; Tereșenko Andrei V. – șeful Izolatorului de detenție provizorie din cadrul miliției Tiraspol (IVS Tiraspol); precum și fostul lider Evgheni Șevciuk.

Cu toate acestea, [Șevciuk](#) și Ștanski, nu au fost trași la răspundere penală, „nu au antecedente penale stinse și nestinse și nu sunt anunțați în urmărire pe teritoriul Republicii Moldova”.

Mai mult, autoritățile R. Moldova le-au oferit găzduire pentru mai multe luni în vara lui 2017 într-o locație din centrul Chișinăului și apoi le-au asigurat trecere liberă de plecare în Federația Rusă, împreună cu familia lor, după ce au pierdut puterea la Tiraspol în fața actualului lider separatist, Vadim Krasnoselsky.

Fostul lider separatist de la Tiraspol, Evgheni Șevciuk și așa-numita fostă șefă a diplomației transnistrene, Nina Ștanski. Foto: unica.md

Acesta din urmă chiar a fost anunțat în urmărire în 2007 pentru „împiedicarea exercitării libere a dreptului electoral sau a activității organelor electorale” de către Procuratura raionului Criuleni. În cele din urmă, în 2014, Procuratura municipiului Bender a încetat cauza penală în baza art. 275, pct. 4 – „a intervenit termenul de prescripție”. Iar în 2016 dosarul de urmărire deschis pe numele lui Krasnoselski a fost clasat de către autoritățile de la Chișinău.

În total, lista făcută publică de Promo-LEX conține peste 130 de funcționari ai regimului separatist, care au comis abuzuri împotriva drepturilor omului.

Zeci de cetățeni ai R. Moldova au fost ținuți ani de zile în condiții inumane în centrele de detenție din izolatoarele de detenție provizorie din cadrul miliției orașelor Tiraspol, Râbnița, Dubăsari, Slobozia sau Tighina și Penitenciarul nr. 1 Hlinaia (Grigoriopol), penitenciarele numerele 2 și 3 din Tiraspol etc.

„Funcționarii transnistreni din domeniul justiției, miliției,

ai procuraturii, ai organelor executive, au semnat, la rândul lor, în perioade diferite, documente care au servit drept pretext pentru limitarea drepturilor omului. Prin urmare, vorbim despre o complicitate la comiterea anumitor infracțiuni”, a precizat Alexandru Postica.

Judecătorii CEDO au decis că aceste condamnări ale celor 61 de reclamanți în 2019 au fost ilegale, deoarece instanțele de judecată din regiunea transnistreană nu pot fi calificate ca fiind „tribunale stabilite prin lege”.

Cazurile sesizate la CEDO sunt diverse. Printre acestea se numără sechestrarea ilegală de bunuri materiale, lipsa asistenței medicale în condiții de detenție, maltratări fizice și detenție ilegală, lipsa dreptului de a se apăra în instanță și acces la un proces echitabil sau condițiile de detenție inumane și degradante din locurile de privațiune de libertate din regiunea transnistreană în care au fost deținuți reclamanții.

Nevoie pentru schimbarea abordării

Avocații Promo-LEX, Alexandru Postică (stânga) și Ion Manole (dreapta) într-o conferință de presă.

Deși trage semnale de alarmă de ani de zile, Promo-LEX a decis să schimbe abordarea pentru a determina autoritățile de la Chișinău să găsească căi pentru a interveni împotriva acestor situații în care sunt angajați proprii cetățeni.

„Noi vorbim despre răspunderea individuală a persoanelor care comit ilegalități. Dacă ar fi să urmărim aceeași strategie de rezolvare la bloc a problemelor, noi nu ar mai fi să o scoatem la capăt încă 20–30 de ani de acum încolo. Noi vrem o altă abordare – răspunderea individuală. Noi prezentăm statului Republica Moldova, care invocă faptul că nu poate soluționa individual problemele persoanelor de acolo, o listă de persoane care au figurat în anumite ilegalități, inclusiv spălare de bani, tortură, omoruri, etc. Mai mult ca atât, prezentăm și constatările Curții care vine să sublinieze aceste ilegalități”, ne-a spus avocatul.

SUA, dar și state europene precum Germania, Olanda, permit tragerea la răspundere a persoanelor care au comis acte de tortură, încălcarea a drepturilor omului, indiferent dacă aceste fărădelegi au fost comise pe teritoriul lor.

„De exemplu, actele de tortură comise de un milițian din stânga Nistrului pot fi condamnate în Olanda sau Germania, dacă cel care le-a comis se află acolo sau are anumite tangențe cu sistemul juridic din această țară. Pe acest principiu a fost permis de exemplu să îi tragă la răspundere pe teroriștii din Donbas. Ceea ce facem noi vine să răspundă acestei cerințe”, a mai spus avocatul.

Conform informațiilor Promo-LEX, unii milițieni, judecători, foștii lideri – președinți – din regiunea transnistreană „stau bine-mersi în acest moment în țări europene cum ar fi Germania, Olanda, Spania, Ucraina cu averi fabuloase formate pe statele durerii altora”.

În ciuda apelurilor și demersurilor publice, Procuratura Generală nu reacționează.

„Procuratura Generală este obligată să investigheze dacă într-adevăr sunt componente de infracțiuni în aceste cazuri. În funcție de caz, aceasta urmează să sesizeze în care jurisdicție (teritoriu) se află cetățenii respectivi și să trimită mai departe această interpelare. Este o obligație a Procuraturii Generale să se pronunțe pe marginea acestei liste”, spune avocatul Alexandru Postică.

La fiecare sesizare a asociației care luptă pentru drepturile omului, spune avocatul, se „ia act”.

„Adevărul este că pe marginea fiecărui dosar pe care îl gestionăm, au fost deschise cauze penale cu privire la privarea ilegală de libertate. Dacă vorbim de violarea articolului 5 [dreptul la libertate și la siguranță din Convenție] și toate dosarele au fost conexe într-o singură procedură și dosarele au fost suspendate până la identificarea făptașilor”, adaugă el.

Procuratura nu a oferit un punct de vedere despre activitatea procurorilor moldoveni în cazurile de încălcare a drepturilor omului în R. Moldova în pofida solicitărilor Centrului de Investigații Jurnalistice din Moldova în acest sens.

Mai mult decât atât, în decursul ultimilor ani, forțele de poliție transnistrene au fost implicate în mai multe răpiri de persoane pe teritoriul constituțional al R. Moldova.

Pe 27 Iulie 2018, fostul ministru de interne de la Tiraspol, Ghenadi Kuzmiciov, ar fi fost răpit în apropiere de Chișinău de către organele de forță din regiunea transnistreană. Operațiunea s-ar fi desfășurat cu ajutorul organelor de drept constituționale ale Republicii Moldova.

Potrivit soției acestuia și juriștilor Promo-LEX, automobilul a fost oprit de către inspectorii de patrulare moldoveni în apropiere de Chișinău, sub pretextul că el ar fi încălcat limita de viteză. Imediat ce polițiștii moldoveni i-au verificat actele, dintr-un SUV de culoare argintie, patru

indivizi îmbrăcați în civil, cu cagule pe cap, l-au preluat de la polițiștii moldoveni și l-au urcat forțat în mașina lor, după care au demarat spre o direcție necunoscută.

Pe de altă parte, juristul Asociației „Apriori” din Tiraspol, Stepan Popovschi, ne-a spus că a încercat să propună o soluție despre formarea unei instanțe comune care ar funcționa după principiile CEDO pentru ca astfel de cazuri să fie judecate.

„În Bosnia și Herțegovina a fost deschisă o curte pentru Drepturilor Omului, un lucru extraordinar. Iar noi suntem abandonați de R. Moldova pe acest teritoriu, pentru a supraviețui”, a spus el.

Propunerea lui Stepan Popovschi a fost respinsă de fostul ministru pentru Reintegrare, actualul consilier prezidențial Vasile Șova, pe motiv că „miroase a Kosovo”.

„Puterea de la Tiraspol nu este obligată să respecte aceste decizii [ale CEDO]. Regimul de la Tiraspol nu este semnatar al Convenției Europene. Este vorba de Rusia și Moldova [...] Eu cred că nu există în Moldova oameni care vor să soluționeze din punct de vedere juridic problema. Din păcate, interesele Chișinăului coincid cu cele ale marelui puteri [Rusia]”, a concluzionat el.

Ce spune statul

În chestiunea soluționării cazurilor de încălcare a drepturilor omului, Biroul pentru Reintegrare din cadrul Guvernului ne-a precizat că instrumentele prin care poate interveni în regiunea transnistreană sunt limitate.

„Chișinăul are la dispoziție o serie de instrumente diplomatice, politice și juridice de influență asupra persoanelor din stânga Nistrului care încalcă drepturile omului. Autoritățile constituționale utilizează toate aceste instrumentele în măsura necesităților. Prin urmare, dimensiunea drepturilor omului în regiunea transnistreană este

abordată pe mai multe platforme de comunicare”, ne-a comunicat Biroul de Reintegrare.

Șefa Biroul politici de reintegrare, Cristina Lesnic. Sursa foto: newsin.md

Printre acestea se numără formatele 1+1 și 5+2 în procesul de negocieri, Comisia Unificată de Control pentru situația din Zona de Securitate (CUC), comunicarea cazurilor de încălcare a drepturilor omului în regiune către Comisarul Consiliului Europei pentru drepturile omului, reprezentantul special al ONU, Avocatul poporului de la Chișinău.

„În plus, respectarea drepturilor omului în stânga Nistrului este reflectată și în rapoartele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) al Consiliului Europei și în cele ale reprezentantului special ONU pentru drepturile omului, Thomas Hammemberg”, ne-au mai spus oficialii.

De asemenea, Uniunea Europeană adoptă anual decizii privind continuarea sancțiunilor pentru o listă de persoane din așa-numita conducere a regiunii transnistrene.

„Este de menționat că hotărârile CEDO în cazurile care provin

din regiunea transnistreană, de cele mai dese ori, absolvă Republica Moldova de pedeapsă deoarece aceasta depune eforturi pozitive într-un teritoriu necontrolat efectiv. La fel, există platforma parlamentară, precum și sesizările ONG care permit autorităților publice să se autosesize”, se precizează în răspunsul Biroului politici de reintegrare.

Articolul este elaborat în cadrul proiectului „Promovarea Drepturilor Omului în Transnistria”, implementat de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar oferit de National Endowment for Democracy.